

Nr. 2

Sezon 1937|38

ceda
20 gr.

Składaj

Twoje Oszczędności

w

K. K. O.

powiatu bydgoskiego

Bydgoszcz

Gdańska 10

Telef. 14-32

.....

PUPILARNA PEWNOŚĆ

Swój do swego po los do Rzannego

Bydgoszcz, Gdańska 25 — Tel. 33-32
Kolektura — Specjalny skład wyrobów tytoniowych.

---

*Władysław Stoma
Dyrektor Teatru Miejskiego*

*Wykwintne
obuwie*

Leo

Największą zbiornicą oszczędności jest

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI

MIASTA BYDGOSZCZY

w Bydgoszczy, ulica Jagiellońska nr 4.

Telefon 20-06 i 20-07.

Stefan Drewicz.

O „Nie-Boskiej Komedii“ Zygmunta Krasieńskiego *).

a) Geneza utworu.

Trudno w krótkim szkicu przedstawić genezę tak wielkiego i tak ważkie problemy poruszającego dzieła, jakim jest „Nieboska Komedja“. Żeby nawet w jak największym, lecz choć trochę wyczerpującym skrócie przedstawić przyczyny i tło, na którym wyrosła „Nieboska“, trzeba by na to dość dużej rozprawy. Na tym miejscu wymienić tylko można kilka najważniejszych punktów tego tła, punktów zasadniczo bardzo widocznych w samym utworze, które przygotowany i uważny czytelnik, czy widz, sam wyłowi, zrozumie i skojarzy.

*) Szkic niniejszy opiera się na „Nieboskiej Komedii“ B. N. Nr 24 w opracowaniu J. Kleina, na J. Kleina „Zygmunt Krasieński“ 2 tomy, Lwów 1912, na T. Piniego „Krasieński“ Poznań i na J. Ujejskiego „Główne problemy Nieboskiej Komedii“ Bib. Warsz. 1912. IV.

Smakosze piją tylko

PIWA OKOCIMSKIE

Reprezentacja w Bydgoszczy

BROWAR BYDGOSKI

Telefon 1505.

Na atmosferę powstania „Nieboskiej“, złożyły się przyczyny liczne, różnorodnego rodzaju, czasem nie występujące w dziele wprost, lecz wtórnie, — przyczyny, które podzielić można na trzy kategorie: I.) przeżycia i stosunki osobiste poety, II.) fakty dziejowe, i III.) panujące lub tworzące się wówczas idee.

Do pierwszej grupy zaliczyć by można: 1) poważny rozdźwięk między poetą a jego ojcem generałem Wincentym Krasińskim, który tak niechlubną rolę odegrał w powstaniu listopadowym i który to powstanie w fałszywy sposób synowi swemu przedstawił, narażając go na wielkie przykrości i nieszczęścia przez swą fałszywą ambicję polityczną. (W „Nieboskiej“ ojciec poety wcieliła się w dwóch scenach w postać Hr. Henryka: na cmentarzu — cz. II i w scenie sądu — cz. IV). 2) Młodzieńczą wrażliwość poety, chorowity organizm, cierpienia fizyczne i duchowe, ciężką chorobę oczu i przygnębiającą świadomość możliwości utraty wzroku. (W dziele — postać Orcia.) 3) Przynależność do sfer arystokracji, której błędy i bezwartościowość logicznej i krytycznej umysł Krasińskiego widział i osądzał. 4) Poważny rozwój myśli i uczuć, lektura Biblii, dzieł filozoficznych i społecznych, korespondencje i obcowanie z wielu głębokimi umysłowościami zagranicznymi i polskimi. 5) Pewnego rodzaju kosmopolityzm, każący mu brać silny udział w życiu trzech krajów: Polski, Francji — gdzie długo przebywał i przejął się jej atmosferą i kulturą i Anglii, dzięki żywej i głębokiej przyjaźni z Henrykiem (imię bohatera poematu) Reeve. 6) *Przemianę i pogłębienie poglądów na poezję, jej rolę i znaczenie, oraz na zadanie życiowe poety.* Krytyczne i skrajnie surowe nastawienie dla poezji „słowa“, poezji stawiającej wyżej wyobraźnię niż życie i przez to ludzi i życie krzywdzącej. 7) Miłość ku Angielce Henriecie Willan i rewizję poglądu na romantyczne i poetyczne traktowanie miłości. (Obraz tej fałszywie pojętej miłości to część I poematu.) 8) Wrodzony pesymizm poety, bezlitość sądu, wielką konsekwencję i skrajność w osądzaniu. 9) Typowo romantyczny stosunek do rozumu i supremacji serca i uczucia.

Palais de Danse

Najwytworniejszy lokal rozrywkowy w Bydgoszczy.

Codziennie Dancing

z rewiowymi występami pierwszorzędnych artystów.

Bydgoszcz, ul. Marcinkowskiego 4. Tel. 21-25

Do drugiej grupy faktów dziejowych zaliczyć należy: 1) Tak brzemienną w wydarzenia i następstwa *rewolucję francuską*, która wywołała niesłychane wstrząsy umysłów. 2) Epokę napoleońską. 3) Ustawicznie zachodzące *przemiany społeczne*. 4) Groźbę rewolucji w Anglii. 5) Częste rozruchy robotnicze we Francji, a szczególnie rozruchy w Lyonie. 6) Autentyczną rozmowę z dziewczyną służebną w Ferney i wysnute z niej refleksje (w dziele — rozmowa z dziewczyną cz. III).

I wreszcie w trzeciej grupie wymienić trzeba: 1) Ogólne wówczas mniemanie, że czasy ówczesne są okresem wielkiego przełomu dziejowego i że ten przełom nastąpi w walce, która przyjsć musi i będzie krwawą i niszczącą. Walką tą będzie starcie dwóch obozów reprezentujących przeszłość i przyszłość. 2) Teorie Saint-Simonistów, uczniów zmarłego w 1825 r. Henryka Saint-Simona, jednego z najciekawszych pod pewnym względem ludzi tego wieku, ostatniego szlachcica i pierwszego socjalisty, który poglądy na świat oparł na znaczeniu pracy. Saint-Simoniści zgodnie z ideą ostatniego utworu swego mistrza „Le nouveau Christianisme“ wystąpili jako apostołowie nowej wiary, jako propagatorzy ogólnej koncepcji reformy socjalnej świata, która ma być przeprowadzona bezkrwawo, drogą ewolucji. Krasziński zasadniczo ich program dał rewolucyjnemu obozowi Pankracego, nie wierząc, że reformy ich można przeprowadzić inaczej niż przez krwawą rewolucję. Gardząc — wysuwany na pierwsze miejsce przez Saint-Simonistów — pierwiastkiem materialistycznym i kwestią ekonomiczną, a nie mogąc jednak odmówić słuszności ich programowi, gdyż wyraźnie odczuwał sybarytyzm jednego i nędzę drugiego świata, posunął się Krasziński w swej ocenie do skrajności. Ceniąc zasadniczo Saint-Simonistów, uważał ich za przyszłych przywódców wielkiego ruchu rewolucyjnego i przedstawiając ich w obozie Pankracego *dał mu wielki rozum i wolę*, — nie mogąc się jednak zgodzić z ich materializmem i stanowiskiem antychrześcijańskim, *pozbauił go serca i uczucia*, skazując tym samym na przegrana.

Tak więc mniej więcej przedstawia się tło, z którego wyrosła „Nieboska“. Przedstawione to jest wszystko w silnym i mocno niekompletnym skrócie, lecz tylko taki skrót mógł tu mieć miejsce.

b) Kompozycja dzieła.

Poemat składa się z czterech epickich „prologów“ (w przedstawieniu teatralnym oczywiście opuszczonych) i czterech „części“, czy „aktów“ dramatycznych.

Część I rozpoczyna się walką dwóch światów, dobrego i złego, o duszę bohatera-poety. Anioł-stróż głosi „pokój ludziom dobrej woli“ i błogosławi „tego z pośród stworzeń, *kto ma serce* — ten jeszcze zbawion być może“. Pragnie tego zbawienia dla hr. Henryka i by ten dobrą wolę i serce mógł wykazać, zapowiada mu

Chcesz mieć piękny włos

używaj tylko

Orient Henna Szampon

który przez zwykłe mycie
włos modernizuje i farbuje.

Wszędzie do nabycia.

Fr. Bogacz, Bydgoszcz, Dworcowa 14

„żonę dobrą i skromną“ i dziecko, które im się urodzi. W tej chwili występuje chór złych duchów i aby Henryka - poetę sprowadzić z drogi miłości nasyła nań „cień zmarłej nałożnicy“, mający przedstawiać „dziewicę, kochankę poety“, fantastyczną miłość-złudę; sławę — „starego orła wypchanego w piekle“, pożądanie poety i „spróchniały obraz Edenu“, mający oderwać poetę od rzeczywistości.

Następuje ślub hr. Henryka. W chwili przysięgi Anioł-stróż stawia mu pierwszy warunek zbawienia: „Jeśli dotrzymasz przysięgi na wieki, będziesz bratem moim w obliczu Ojca niebieskiego“. Szatańskie pokusy jednak działają, uczucie Henryka dla żony maleje i gaśnie (scena balu, w sypialni, w salonie). Łamie hrabia przysięgę, opuszcza żonę, której według niego brak poetyckości, rzuca „kobietę z gliny i błota“ i idzie za złym duchem — Dziewicą, upiorną złudą miłości.

Porzucona przez męża Maria, dlatego że nie miała w sobie „ducha poezji“ przeklina swego syna Orcia, gdyby ten nie został poetą (scena chrztu). Sama zaś bolejąc nad swym rzekomym brakiem poetyckości prosi Boga, o ten niby cenny dar także dla siebie. Naprężone jej nerwy nie wytrzymują natłoku myśli i nieszczęść osobistych — i Maria popada w obłąkanie, w którym staje się poetą.

Każdy smakosz dobrze wie

że największy wybór zawsze świeżych delikatesów
znajdzie w najstarszej i najpoważniejszej firmie

St. Zimoch

Bydgoszcz — Niedźwiedzia 7 — Telefon 16-48

Obsługa fachowa — wykonuje natychmiast zlecenia telefoniczne.

JAN GOŁĘBIEWSKI

ulica Gdańska 39, róg Sniadeckich

**Zegarki, zegary kominkowe
Wyroby ze złota i srebra
Kryształy, plater**

WŁASNE WARSZTATY REPARACYJNE.

Kiedy Henryk zaś w pogoni za widziadłem dziewczycy pozna-
je wreszcie, że padł ofiarą fatalnej złudy i stał się „igrzyskiem
szatanów“, zjawia się po raz wtóry Anioł Stróż i stawia mu drugi
warunek: „nie grzesz więcej... i kochaj dziecię twoje“.

Wraca Henryk do domu, nie zastaje tam już żony. Biegnie
do zakładu obłąkanych, gdzie na jego rękach umiera Maria,
ofiara fałszywie pojętej poezji. Śmierć żony to kara dla Hen-
ryka za złamanie przysięgi i niedotrzymania pierwszego warun-
ku zbawienia.

Część II. I drugiego warunku, który Anioł-Stróż postawił,
Henryk nie spełnia. Jest wprawdzie dla syna swego czułym
i troskliwym, ale sam wyznaje, że „łaska boża *na rozum spadła
nie na serce*“ jego i dlatego modli się do Boga prosząc, aby mu
„dozwolił ukochać dziecię (Cmentarz — scena 1). Mijają lata spę-
dzone prawdopodobnie na dociekaniach filozoficznych (sc. 2.
W ogrodzie.) i pracy „na odkrycie ostatniego końca wszelkich
wiadomości, rozkoszy i myśli“ (sc. 3. Monolog w wąwozie) i oto
hr. Henryk otwarcie przyznaje się, że „*odkrył próżnię grobową
w swym sercu*“, że „zna wszystkie uczucia po imieniu, *a żadnej
wiary, żadnej miłości nie ma w nim*“ i wtedy staje się jasnym,
że i drugiego warunku nie spełnił, że syna swego nie kocha. Zja-
wia się wówczas Anioł-Stróż po raz trzeci i wobec niedotrzymania
dwu pierwszych warunków stawia trzeci warunek zbawienia:

Czekoladki i wyroby cukiernicze
najsmaczniejsze u **Grey'a**

Firma od 65 lat przodująca w Bydgoszczy.

„Schorzałych, zgłodniałych, rozpaczających *pokochaj bliźnich twoich*, biednych bliźnich twoich, *a zbanion będziesz*“. Ale szatan zjawiają — się pod postacią sławy-orła podsuwa mu inny cel: „Szablą ojców twoich bij się o ich cześć i potęgę. Nie ustępuj, nie ustąp nigdy, a wrogi twe, podłe wrogi twe pójdą w pył!“ Bierze górę w Henryku ambicja poety rwącego się do czynu i oto mając do wyboru *miłość i zbawienie* lub *nienawiść i sławę* wybiera radę wysłannika piekiel-orła: „bądź co bądź, fałsz czy prawda, zwycięstwo czy zaguba, uwierzę tobie, posłanniku sławy“.

Za niedotrzymanie drugiego warunku spotyka Henryka kara, kara pośrednia wprawdzie, ale niemniej bolesna i straszna. Oto syn jego Orcio traci wzrok. Nie wpływa to jednak na opamiętanie Henryka, boleje nad dolą syna, ale stać go tylko na słowa: „Niech błogosławieństwo moje spoczywa na tobie — nic ci więcej dać nie mogę, ni szczęścia, ni światła, ni sławy“. Nie ma mowy o s rcu, miłości, uczuciu czy poświęceniu.

Część III. Idąc za radą szatana-orła występuje hr. Henryk na widownię walk społecznych, aby „bić się o cześć i potęgę ojców“, on, który „żadnej wiary, żadnej miłości“ nie miał w sobie. Roztacza się przed nami obóz przeciwników. Część tego obozu to przechrty. Nie żydzi — tylko przechrty, gdyż według znanego pro-roctwa, żydzi przy końcu świata mają się nawrócić i przez ten podstęp zniszczyć chrześcijaństwo. Pałają przechrty nienawiścią do Krzyża, przy pomocy rewolucjonistów chcą Krzyż ten, swego największego wroga, obalić, a po tym zniszczyć i teraźniejszych swych towarzyszy, by zostać panami świata. Poznajemy Pankracego, genialny mózg i niezłomną wolę, wodza całego ruchu rewolucyjnego, poznajemy fanatycznego mistyka rewolucji Leonarda. Razem z Henrykiem zwiedzamy cały obóz, widzimy jak wszystkie krzywdy i uciemiężenia wyzwalają się w strasznym, pełnym grozy i krwi, odwiecie, jak dochodzą do głosu namiętności i żądze ludzkiego tłumu, który zniszczywszy wszystkie tamy i zapory etyki i moralności używa swej wolności i szczęścia. Zobaczył Henryk siły przeciwnika, lecz zanim dojdzie do walki, staną naprzeciw siebie obaj wodzowie wrogich potęg. Zacznie się pojedynk na słowa, na argumenty. Podejmą wodzowie walkę w obronie swych światów, przeszłości i przyszłości. I rozejdą się, nie przekonawszy się nawzajem, by wkrótce stanąć w boju na „odległość szabel“.

Część IV. Stoi hr. Henryk na zamku św. Trójcy, broni straconej pozycji. Ale władzę osiągnął i czuje się szczęśliwy, choć wie, że wkrótce zginie. Nie poszedł Henryk za ostatnią radą Anioła-Stróża, jakby drwiąc z tego warunku zbawienia woła, patrząc na obóz „schorzałych, zgłodniałych, rozpaczonych bliźnich

R. STENZEL

BYDGOSZCZ ^{Gdańska 5}
^{Dworcowa 75}

Cukiernia i Kawiarnia

poleca znane z swej jakości wyroby cukiernicze

swoich“: — „Całą nienawiścią serca obejmuję was wrogi!“ Teraz już się nie zjawi Anioł-Stróż, by jeszcze raz drogę wskazać. Za te urągające słowa spotyka Henryka natychmiastowa kara. Ociemniały Orcio prowadzi go do podziemi zamku na straszny sąd tam się odbywający; sąd nad Henrykiem, zapowiadający mu, że „za to, że nic nie kochał, nic nie czczył prócz siebie, prócz siebie i myśli swoich, potępion jest, potępion na wieki“. Wyrok to straszny, tym straszniejszy, że ratunku nie ma dla Henryka „ni na ziemi ni w niebie“. Przegrał poeta walkę życiową i wieczną. Rzuca się w przepaść, przeklinając poezję, która go sprowadziła z drogi obowiązku i zbawienia i ginie z przekonaniem, że i on też przeklęty będzie na wieki.

Po zwycięstwie nad wrogami ginie też i Pankracy, który również jak i Henryk ma „pustkę grobową w sercu“ i „żadnej wiary, żadnej miłości w nim nie ma!“ Zwycięzał Pankracy tak długo jak długo było coś do burzenia i niszczenia. Gdy wszystko już zniszczył, gdy z gruzów należało by zacząć tworzyć nowy gmach, Pankracy zginąć musi. Zabija go widzenie Krzyża Chrystusa, który zasadę miłości uczynił podwaliną świata.

A. MARCINIAK Sp. z o. o.

HURT Bydgoszcz, Długa 6, tel. 13-43 i 28-99 DETAL

Poleca: **Żyrandole elektr. i nowoczesne
oprawy oświetl. własnego wyrobu!**

Odbiorniki radiowe „Elektrit“, „Radio-Union“, „Kosmos“, „Telefunken“ i inne

Artykuły elektryczne i radiowe

Szkło oświetleniowe elektr. i gazowe.

Materiały techniczne.

**Najnowsze modele radioodbiorników na rok 1937-38
oraz ostatnie nowości żyrandoli i lamp nocnych**

po cenach konkurencyjnych poleca:

P. MICHAŁSKI

ZAKŁAD ELEKTRO — RADIOTECHNICZNY

Telefon 32-07   **BYDGOSZCZ**   Gdańska 39

Wykonuje również wszelkiego rodzaju instalacje jak: sify, światła
radia itd., oraz naprawy w zakres wchodzące.

Irena Grywiczówna

Hanna Wańska

*Na dobrą kawę i wysmienite ciastka
lub najlepszej jakości potrawy i napoje
tylko do*

RESTAURACJI i CUKIERNI

BERENDT

właśc. J. Dawidowski

Bydgoszcz, Dworcowa 6, telefon 10-90.

Dywany - Chodniki - Firany

poleca w wielkim wyborze po cenach najniższych

„DEKORA“

GDĄSKA 22. TELEFON 32-26.

Zal. 1843 r.

Zal. 1843 r.

C. Siebert

wiaśc. W. Jarinowa

BYDGOSZCZ

ul. Gdańska 1-3

Telefon nr 12-26

najstarszy magazyn na miejscu

poleca:

Bieliznę damską i męską,
trykotaże, artykuły dziecięce
i towary galanteryjne

Książki szkolne do wszystkich szkół

Mapy i atlasy dla uczniów, mapy ściennie klasowe i globusy, wszelkie przybory szkolne (zeszyty, bruliony, bloki, farbki), wszelkie artykuły biurowe
polecają

Księgarnie i **Stanisława Jankowskiego**
składy papieru

BYDGOSZCZ

Centrala

Fila

Fila

Gdańska 51, tel. 33-67

Długa 76

Wielniany Rynek 6

Dostawy do biur i szkół. Odsprzedawcom udzielam od wszystkich art. piśmiennych rabat hartowy.

MARIAN SUSAŁA

BYDGOSZCZ, STARY RYNEK 19

poleca

Telefon 1128

w wielkim wyborze pończochy,
rękawiczki, bieliznę damską,
męską, oraz nowości sezonowe.

Restauracja
Telefon 18-14

Prima

Bydgoszcz
Dworcowa 24

**Wytworny lokal nocny
- Orkiestra salonowa -**

Otwarty do rana.

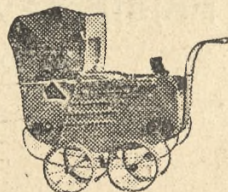
Niskie ceny.

A. Wasielewski

BYDGOSZCZ

Dworcowa nr 41,
tel. 1047

„Polonia“

Rowery - Wózki dziecięce - Maszyny do szycia
Wielki wybór. Niskie ceny.

Restauracja i

przy Dworcu

Hotel Gelhorn

**Tu stołuje się i mieszka
WP, dobrze i tanio!**

Proszę się przekonać!

Najnowsze modele radioodbiorników

KOSMOS - ELEKTRIT - TELEFUNKEN - UNION
oraz żyrandoli i lamp

poleca

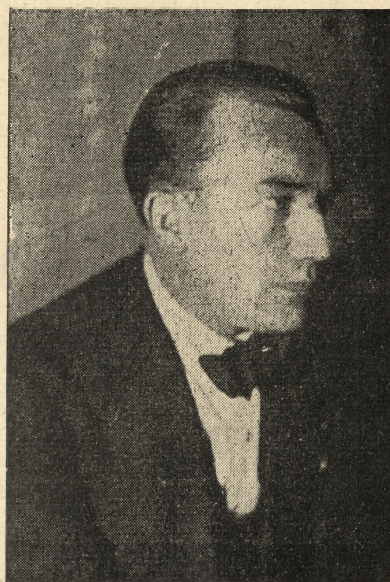
„RADIOFON“ właściciel
Roman Smierniak

Bydgoszcz, ul. Gdańska 1.

Telefon 33-96.

Michał Cetrzański

Jerzy Sillich
kapelmistrz

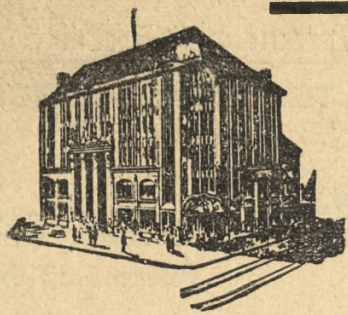
PIERWSZORZĘDNY ZAKŁAD KRAWIECKI

IGNACY KOWALCZYK

Umundurowanie i mody męskie

Wielki wybór materiałów stale na składzie.
Przyjmuje asygnaty Spółdzielni „KREDYT”.

Bydgoszcz, Śniadeckich 13, tel. 1844

Jedwabie — Wełna — Konfekcja damska
Strój-Konfekcja męska

GALANTERIA - OBUWIE

Be De Te
BYDGOSKI DOM TOWAROWY

Gdańska 15 BYDGOSZCZ Tel. 3354 i 3017

POLSKIE WESELE

Operetka w 3-ch aktach z prologiem. Muzyka Józefa Beera. Wersja polska: Leopolda Brodzińskiego

OSOBY :

Mieczysław Lidzki, obywatel ziemski . . . Marian Domosławski
Dziunia, jego córka . . . . . Irena Grywiczówna
Hrabia Stanisław Boruta . . . . . Michał Tatrzański
Bolesław Boruta, jego bratanek . . . . . Marian Wawrzakowicz
Jadwiga, administratorka . . . . . Hanka Wańska

Kazimierz Woliński, praktykant rolniczy . . Stanisław Winczewski
Serpiej Dawydow, rotmistrz żandarm. rosyjsk. Stefan Drewicz
Dąbek, właściciel gospody . . . . . Stefan Lochman
Pani Zagościńska } sąsiedzi . . . . . * * *
Pan Muraszkiwicz } Lidzkiego . . . . . * * *

Goście weselni — wieśniacy — straż graniczna — kozacy — służba.

Prolog na granicy austriacko-rosyjskiej. Akt I. W majątku Lidzkiego. Akt. II. i III. U Hrabiego Boruty.

Czas akcji: Przed wojną wszechświatową rok 1914.

Tańce: w akcie I. „Dożynki“ — „Krakowiak“, „Oberek“; w akcie II. „Mazur“
odtańczę primabalerina Irena Soboltówna, baletmistrz E. Wojnar i zespół baletowy

Kapelmistrz :
Jerzy Sillich

Dekoracje :
Jan Kawrylkiewicz

Reżyser :
Marian Domosławski

Choreografia i ewolucje :
Łucjusz Wojnar

Kierownik chóru :
Karol Kulecki

Orkiestra symfoniczna 61 P. P. Włkp.

„PAN“ Artykuły męskie

PROSZKI
MIGRENO-NERVOZIN
Kogutek
Z USTOSOWANIEM:
GRYPY, PRZEZIĘBIENIE
BÓLE GŁOWY, ZĘBÓW itp.
ZADAJĄC ORYGINALNYCH PROSZKÓW (z PAKI I. - KOGUTKIEM)
PATRZĄC „JAKIE PROSILI WAM DAŁA“
GDYŻ SA JUŻ NAŚLADOWNICTWA
ORYGINALNE PROSZKI „MIGRENO-NERVOZIN“ z KOGUTKIEM
SA TYLKO JEDENE
PROSZKI „MIGRENO-NERVOZIN“ SA TYLE W TABLETKACH

BOLE
reumatyczne
i artretyczne
NAJWIĘCEJ DOKUCZAJĄ PODCZAS
ZIMNA I
NIEPOGODY
MAŚC PRZECIW-
REUMATYCZNA
OSMOGEN
GRZECKIEGO
PEŁN PRZECIWRHEUMATYCZNY
DO KĄPIELI „OSMOGEN“
MAŚC GASTRIJECY
KOJĄ TE BÓLE.

Jak Cię widzą — tak Cię piszą!
Odzież zimową czyści chemicznie i farbuje
najlepiej
BARWA właśc. S. Kałamajski
Gdańska 27 BYDGOSZCZ Gdańska 27

„WUJ TOM 66 BYDGOSZCZ POLECA
GDAŃSKA 28 kapelusze męskie
Hückla, Goeperta ił.
WŁASNA FABRYKA OZAPEK

„Podbipięta“

Po teatrze jeszcze na godzinę na dobre zakąski
i dobrze pielęgnowane napoje
do Restauracji „Podbipięta“

zaprasza **Leonard Rose**

Lokal otwarty do rana. Bydgoszcz, Gdańska 19, tel. 34-65

Marian Domosławski
reżyser

Stanisław Winczewski

Nowo otwarty skład obuwia

Joanna Lampkowska

BYDGOSZCZ, ul. MAGDZIŃSKIEGO 2

(dawniej ul. Kościelna) – nar. ul. Jana Kazimierza

P O L E C A :

O B U W I E

wszelkiego rodzaju po cenach specjalnie obniżonych.

HOTEL I RESTAURACJA
Gastronomia

właśc. *H. Katorski*

Tel. 3340

Tel. 3841

Jan Hawrylkiewicz

MARIA HIRSZ-LANGEROWA

TEL. 10-96

BYDGOSZCZ

GDAŃSKA 33

Wykwintna galanteria męska

Polecamy również bogato zaopatrzone działy:

Pończochy damskie, rękawiczki, ostatnie modele torebek

Krakowskie Towarzystwo Ubezpieczeń

„FLORJANKA”

Spółka Akcyjna w Krakowie

Agencja w Bydgoszczy — O. Jende
Jagiellońska 4 — Telefon 33-65

Przyjmuje ubezpieczenia

w następujących działach:

Od pożaru, pioruna i eksplozji —
od gradobicia — od kradzieży
z włamaniem i rabunku — od
następstw wypadków — od
odpowiedzialności cywilnej
i samochodów od szkód.

SALON MÓD

POLECA

NAJNOWSZE MODELE DAMSKICH KAPELUSZY

Waleria Hinkelowa

Bydgoszcz, ul. Dworcowa 9.

MODNE

garsonki — swetry — pulowerki itp.

roszelką bielizną męską, oraz pończochy i rękawiczki

wykonane fachowo i solidnie z najlepszej mętny

PRACOWNIA TRYKOTARSKA

JADWIGI BUKOWSKIEJ

Bydgoszcz, ulica Śniadeckich nr 2.

NAJMODNIEJSZY

NAJWYTWORNIEJSZY

Lokal rozrywkowy „**CARIOCA**”

Bydgoszcz, ulica Pomorska nr 19 — telefon 29-33.

Codziennie od godziny 21,00 dancing połączony z programem artystycznym, przy udziale pierwszorzędnych sił.

Bufet zaopatrzone w trunki krajowe i zagraniczne oraz dobrze pielęgnowane wina.

ADAM MIKOŁAJSKI

Zakład Krawiecki

Wykwintnej Garderoby damskiej i męskiej
oraz poszycia futer

Obfity wybór materiałów krajowych
i zagranicznych stale na składzie

BYDGOSZCZ, Pomorska 7

Tel. 1444

(w pobliżu Gdańskiej i Dworcowej)

Tel. 1444

JERZY KARLIŃSKI

BYDGOSZCZ, Plac Wolności 1

poleca

Włóczki - Wełny

„Trójkąt w kole“

» LUKULLUS «

poleca swe

smaczne i odżywcze
czekolady, cukry i kakao.

Filie i reprezentacje w wszystkich większych miastach Polski.

BŁAWATY-JEDWABIE
FIRANY

Czesław

Borys
PLAC TEATRALNY 4

Tel. 37-08 i 31-34

Najbliższe premiery:

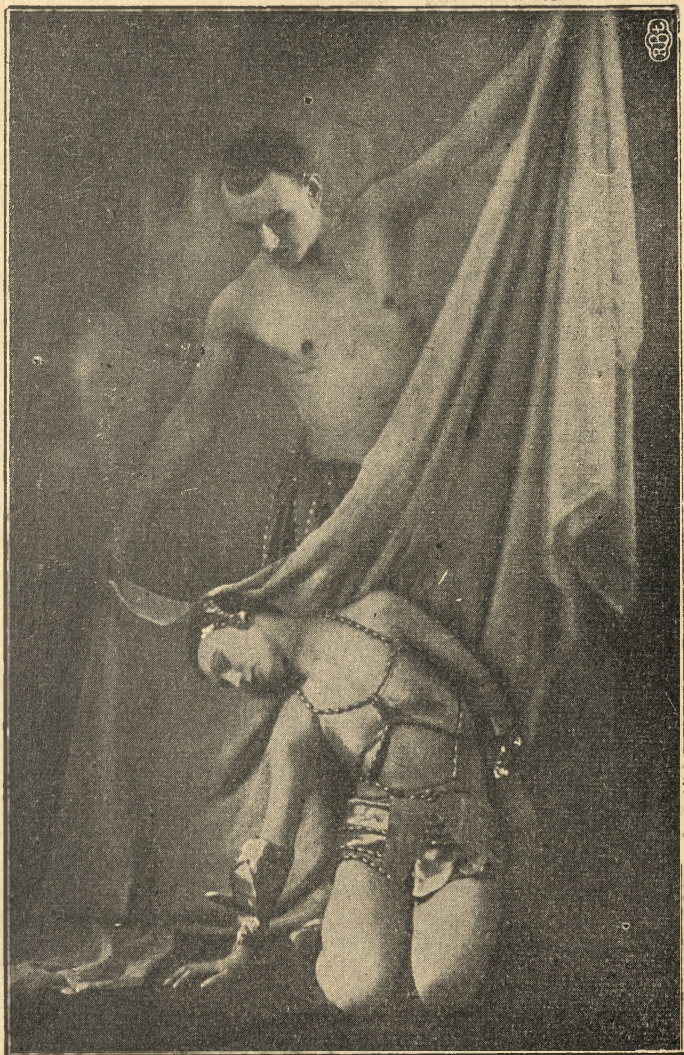
Sobota, 25-go grudnia

JADZIA WDOWA

Komedia w 3-ch aktach Ruskowskiego

oraz 31-go grudnia o godz. 20-tej i 23-ej

REWIA SYLWESTROWA

Ś oboltówna - Wojnar

Piosenki z operetki „Polskie Wesele”

„*Krakowiaka zatańcz ze mną*”

w wykonaniu pp. Wańskiej i Winczewskiego.

Jadwiga:

Musi imponować
Kto ze mną chce wojować
Niech będzie prędzej gbur niż tchórz
Inaczej ani rusz
Taki pan, mój panie
Ma właśnie swe mieć zdanie
Nie ustępować nigdy mnie
Gdy być mym mężem chce
Dokonanych nie chcę faktów
Próby przed tym chcę,
Więc zatańczmy kilka taktów
Czy zgodzimy się mój panie
Byle połamaniec
Odważnie idzie w taniec
Ze mną już
Lecz za pięć minut nie może ani rusz.

Refren:

Krakowiaka zatańcz ze mną
Czy potrafisz, tak jak ja?
Z takim życiem, z taką werwą
Że aż krew w nas żywiej gra
Kto zatańczy krakowiaka
Ze mną tak, jak ja to chcę
Ten może o mnie starać się
I wnet zdobędzie mnie.

Kazimierz:

Pani jesteś śliczna
Lecz zbyt energiczna
I to mnie peszy przyznam się
Choć bardzo kocham cię
Więcej od urody
W kobiecie cenię słodycz
I pełen wdzięku skromny strój
To jest ideał mój
Klamka zanim już zapadnie
Nim zawrzemy pakt
Czy dobraniśmy, spróbujmy w krakowiaka takt
Jedyna! — choć mam tremę znaczną
Lecz niech raz nogi zaczną

Magazyn Gorsetów

MARIA KASPROWICZ

dawn. W. G. Neumann

Bydgoszcz, ul. Gdańska nr 27.

Gorsety, biustonosze, bielizna. — Gorsety na miarę.

A już tam jakoś radę dam
Do tańca pójdz madame

Refren:

Krakowiaka zatańcz za mną itd.

„**Ty, ty, tyś melodią duszy mej**”

w wykonaniu pp. Grywiczówniej i Wawrzkowicza.

Bolesław:

Byłaś gwiazdą mi przewodnią
Wśród tułacej drogi mej
Byłaś w sercu mym pochodnią
Wśród ponurej nocy mej.

Dziunia i Bolesław:

Jeszcze raz się widzę z tobą
Niespełnione szczęście me
Tyś jest duszy mej żalobą
Ukochany (ukochana) żegnam cię
Rozłąkę znów niesie groźny, złowrogi los
Ostatni widzę cię już raz
To jest najboleśniejszy naszych przeznaczeń cios
Promyk nadziei zgasł
Nigdy ciebie nie zapomnę
I młodzieńczych naszych snów
Gdy uczucia przeogromne
Grały w sercach pieśń bez słów.

C. BEHREND & Co.

BYDGOSZCZ

**Kawa — Herbata — Kakao.
Towary kolonialne. Wina-Likiery.**

Bezpośredni import z krajów produkujących. Hurtowa palarnia kawy
i pakownia herbaty. Generalne zastępstwo firmy „Kosma“ T. A. Gdańsk.

Gdańska 23. Telefon 33-23

Refren:

Ty, ty, tyś melodią duszy mej
Pierwszych pragnień mych uśmiechem
Zmilknie pieśń od chwili tej
Będę żyć tej pieśni echem
I tęsknotą w smutne dni
One dadzą mi pociechę
Ześ na zawsze wierną (wiernym) mi.
Rozłąkę znów nam niesie groźny, złowrogi los
Ostatni widzę cię już raz
To jest najboleśniejszy naszych przeznaczeń cios
Promyk nadziei zgasł
Tyś jest pragnień mych uśmiechem
całym światem jesteś ty
Będę żyć tej pieśni echem
Już do końca moich dni.

„Kocie oczy“

w wykonaniu pp. Wańskiej i Winczewskiego.

Kazimierz:

Kocie oczy, szmaragdowe oczy
Urzekły serce me
Kocie oczy, szmaragdowe oczy
Ja w nocy o nich śnię
Kociach oczu w dzień mnie prześladowuje
Niesamowity wdzięk
Ich fosforyczny blask
Jak w próchna drzask
Trwa w duszy mej, wzbudza w mem sercu mistyczny lęk

Jadwiga:

Dziwne kocie oczy
Masz przed sobą tusz
Kto je raz choć zoczy
Biedak przepadł już.

Kazimierz:

Ja dwoje znam zielonych ócz
Do serca wytrych to — nie klucz.

E
L
E
G
A
N
C
J
A

T
A
N
I
O
Ś
Ć

T
R
W
A
Ł
O
Ś
Ć

3 FILARY

pończoszek i skarpetek

„NEGRITA”

Adolf Kebsz, Spółka Akcyjna

Łódź, ulica Sienkiewicza nr 65.

Kazimierz i Jadwiga:

Kocie oczy, szmaragdowe oczy
Urzekły serce me (twe)
Kocie oczy, szmaragdowe oczy
Ja w nocy o niech śnię (ty w nocy o nich śniesz)
Kocich oczu w dzień mnie (go) prześladowa
Niesamowity wdzięk
Ich fosforyczny blask
Jak w próchna drzask
Trwa w duszy mej (twej), wzbudza w mym (w twym)
[sercu mistyczny lęk.

„Przyznam ci, że masz gust“

w wykonaniu pp. Wańskiej i Winczewskiego.

Kazimierz:

Dziś mi w oczach dwoi się
Widzę tu Jadwigi dwie
Więc mam przyjemność dubeltową
No — czy tak, czy nie
O, bliźniaczki widzę dwie
Każda mi podoba się
Teraz tylko jeden kłopot mam
Którą wybrać — nie wiem sam
Przyznaj mi, że mam gust — wybór nie jest zły
Para z nas comme il faut — to jest ja i ty
Będziemy żyli idyllicznie na gołąbków wzór
Bo pocałunkiem przerwiesz spór
Usta mi zamknawszy hermetycznie
Przyznaj mi, że mam gust — wybór nie jest zły

Original Rekord

Rower najwyższej jakości

trwały
elegancki
o lekkim biegu

Sprzedaż hurtowa: Hurt. Rowerów Willy Fahr, Bydgoszcz
Do nabycia w składach branżowych.

A. Nozdrzykowski

BYDGOSZCZ, UL. MOSTOWA 6 - TEL. 3192

*Największy specj. magazyn
galanterii męskiej - kapeluszy i płaszczu*

poleca stale **nowości** w niezrównanym
wyborze i po najniższych cenach.

Para z nas comme il faut — to jest ja i ty
Pokorne cięłą matki dwie
Jak ja — podobno ssie
Choć mi więc dwoi się
Raz pocałuj mnie.

Jadwiga:

Kasiu, Kasiu trzymaj się
Gdy pan być mężczyzną chce
Pomadkę z moich ust pan zjada
Dość już! Jak pan śmie.
Pan zielono w głowie ma
Żółto w dzióbku, że aż ha
I nie modny, krótki nosisz frak
I tu ci spinki brak
Przyznam ci, że masz gust — wybór nie jest zły
Para z nas comme il faut — to jest ja i ty.
Będziemy żyli idyllicznie na gołąbków wzór
Bo pocałunkiem przerwiesz spór
Usta mi zamknąwszy hermetycznie
Przyznam ci, że masz gust — wybór nie jest zły
Para z nas comme il faut — to jest ja i ty
Pokorne cięłą matki dwie
Jak ty — podobno ssie
Lecz kto wie
Może być, że rozmyślę się.

Cukiernia - Kawiarnia

Café-Dwój

właściciel: JÓZEF TYBOROWICZ

Gdańska 22, telefon 23-70

Pierwszorządny lokal towarzyski

Poleca ciastka i kawę dla najwybredniejszych smakoszy.

J. J. GOERDEL

1811 125 1936

właśc. EDMUND MATECKI
Bydgoszcz - Długa 10 - Tel. 3014

Najstarszy Hurtowy Handel Win i Spirytualii

Specjalność: **WINA WĘGERSKIE** *Winiarnia - Probiernia*

ZAPRZYSIĘŻONY DOSTAWCA WIN MSZALNYCH.

FABRYKA:

LIKIERU, KONIAKU, RUMU, ARAKU.

Własne składy wolno-cłowe.

NAJWIĘKSZY DOM DELIKATESÓW

BENON JAGŁA

BYDGOSZCZ, PLAC TEATRALNY, TEL. 14-62

Poleca największy wybór:

delikatesów, win i wódek krajowych i zagranicznych.

Drób - dziczyzna.

Pierwszorzędny Zakład Fryzjerski

DLA PAŃ I PANÓW

Trwała i wodna ondulacja

ROMAN FORMANOWSKI

Mostowa 12, tel. 38-56

Wielki wybór kosmetyków i perfumerii

„Eau de Lavande“

jest niedościgniona

do nabycia tylko

w DROGERII POD „ŁABĘDZIEM“

Bydgoszcz, ulica Gdańska nr 5.

Telefon 38-29.

Zakłady Przemysłowe Romana Żurowskiego

„Leszczków”

Bydgoszcz, Gdańska 20a, telefon 29-19.

Zapraszamy uprzejmie JWP. do łaskawego obejrzenia wytwornych samodziałów wyrabianych na wzór angielski, w oryginalnych barwach i deseniach.

Doskonale na płaszcze, ubrania, kostiumy,
zarówno dla Pań jak i dla Panów

Bielskie Wyroby **Sukienne**

Podszewki krawieckie polera

Stanisław Ziętak

Bydgoszcz, ul. Dworcowa 9, **I. piętro**, Tel. 28-57.

Przyjmujemy asygnaty Spółdzielni „Kredyt”.

Grajcie

wszyscy w obywatelskiej kolekturze

KAPTURKIEWICZA

Sp. z o. o.

PLAC TEATRALNY

TELEFON 30-63.

Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. Bydgoszcz, ul. Poznańska 12-14.